

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa G. G.
przeciwko P. [...] Spółka Akcyjna z siedzibą w W.
o ochronę dóbr osobistych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 marca 2015 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 lutego 2014 r., sygn. akt III APa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] z 6 lutego 2014 r. uwzględnił apelację pozwanego pracodawcy i zmienił wyroku Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że oddalił powództwo skarżącego o zasądzenie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z tytułu ochrony dóbr osobistych.

Sąd Apelacyjny uzupełnił stan faktyczny i dokonał oceny informacji z 10 stycznia 2012 r. udzielonej przez pozwaną Bank na wezwanie Komisji Nadzoru Finansowego, a obejmującej informacje o wypełnianiu przez powoda obowiązków na stanowiskach kierowniczych w P. [...] SA. Kwestionowana przez powoda informacja powoływała się wprawdzie na przygotowane wcześniej wypowiedzenie

umowy o pracę z 25 września 2008 r., ale jednocześnie wskazywała na konkretne zarzuty dotyczące pracy powoda, czyli te związane z wynikami audytów oraz z utratą zaufania pracodawcy spowodowaną prowadzeniem przez powoda działalności konkurencyjnej wobec Banku, polegającej na uczestnictwie w spółce, której przedmiot działania pokrywał się z przedmiotem działania Banku (w sferze pośrednictwa finansowego), co stanowiło według Banku naruszenie regulaminu pracy i kodeksu etyki. Wskazane w treści informacji fakty miały bezpośredni związek z przyczynami dla których Bank utracił zaufanie do powoda jako pracownika, miały one też bezpośrednie oparcie w dokumentach posiadanych przez Bank (audyty) oraz w wiedzy członków zarządu Banku. Sąd uznał, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda. Kwestionowana przez powoda informacja z 10 stycznia 2012 r. została udzielona przez pozwany Bank na żądanie organu nadzoru - Komisji Nadzoru Finansowego, które to żądanie zostało sformułowane w oparciu o art. 11 ust. 5 ustawy z 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym. Jak wskazano w tym wezwaniu uzyskanie informacji dotyczących wypełniania przez powoda obowiązków na zajmowanych stanowiskach kierowniczych w P. [...] SA było niezbędne organowi nadzoru do dokonania kompletnej oceny kandydatury powoda na członka zarządu Towarzystwa w kontekście spełniania wymogów ustawowych. W odpowiedzi na to wezwanie, pozwany Bank wypełniając swój obowiązek ustawowy sporządził informację opartą o obiektywne dane znajdujące swoje odzwierciedlenie w dokumentach pozwanego oraz w wiedzy członków zarządu pozwanego w zakresie prowadzonej przez powoda wcześniej działalności gospodarczej. Do tych dokumentów należy zaliczyć przeprowadzone w 2008 r. audyty, ale też odpis z KRS spółki Inwestycje. Wbrew więc wnioskowi Sądu Okręgowego wiedza pozwanego na temat uchybień w pracy powoda nie pochodziła z projektu wypowiedzenia umowy o pracę, ale z dokumentów będących w posiadaniu pozwanego i z dokumentów, które wcześniej zostały poddane analizie pod kątem przygotowania wypowiedzenia powodowi stosunku pracy. Za pewne uchybienie można jedynie uznać działanie w zakresie formy przekazania informacji do KNF, ale jedynie w tym zakresie, w którym pozwany Bank zamiast wprost sformułować ocenę pracy powoda w oparciu o posiadane dokumenty oraz posiadaną wiedzę,

posłużył się sformułowaniami zawartymi w przygotowanym projekcie wypowiedzenia umowy o pracę. Pismo kierowane do KNF było wyrazem obiektywnej i opartej na konkretnych przesłankach oceny pracy powoda, dokonanej na skutek zobowiązania organu nadzoru, a tym samym nie mogło doprowadzić do naruszenia wskazanych w pozwie dóbr osobistych powoda w rozumieniu art. 23 k.c.

Sąd Apelacyjny odmiennie ocenił też znaczenie § 6 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika. Obok regulacji dotyczącej przechowywania dokumentów związanych z ustaniem zatrudnienia rozporządzenie zezwala na gromadzenie dokumentacji dotyczącej także nawiązania stosunku pracy i przebiegu zatrudnienia. Przepis § 6 ust. 2 pkt 2 zawiera wyliczenie przykładowe („w tym”) – wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2002 r., I PKN 249/01. Pozostawienie projektu wypowiedzenia w aktach osobowych powoda nie może być ocenione jako działanie poza porządkiem prawnym w tym sensie, że wykluczało dalsze badania wskazywanych przez stronę przesłanek wykluczających brak bezprawności po stronie pozwanego. Obowiązkiem Sądu było zbadanie, czy treść przekazanej KNF informacji była prawdziwa, czy działanie Banku było działaniem w obronie uzasadnionego interesu i czy było działaniem w ramach porządku prawnego. Pozwany wypełnił wszystkie te kryteria.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Istotne zagadnienie prawne ujęto w pytaniu: „Czy powołanie się przez pracodawcę w korespondencji z osobą trzecią na przyczyny zawarte w niedoręczonym pracownikowi (lecz przechowywanym w aktach osobowych pracownika bez jego zgody i wiedzy) projekcie wypowiedzenia umowy o pracę, które nie legły u podstaw rozwiązania pomiędzy stronami umowy pracy, albowiem umowa o pracę została rozwiązana na mocy porozumienia stron, może stanowić naruszenie dóbr osobistych byłego pracownika w rozumieniu art. 24 ust. 1 w związku z art. 23 Kodeksu cywilnego oraz w związku z art. 300 Kodeksu pracy, w sytuacji, gdy korespondencja pomiędzy pracodawcą, a osobą trzecią mogła,

choćby tylko potencjalnie, determinować stanowisko osoby trzeciej w przedmiocie udzielenia zgody na zatrudnienie byłego pracownika u innego pracodawcy?”.

Druga podstawa przedsądu ma uzasadnienie w rozbieżności w orzecznictwie sądów, „tj. z uwagi na rozbieżną wykładnię przepisu § 6 ust. 2 pkt 2 i 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (...), w wyniku, której część orzecznictwa sądowego przyjmuje, że: przechowywanie w aktach osobowych pracownika innych dokumentów niż wymienione w punktach od a) do l) przepisu § 6 ust. 2 pkt 2 ww. rozporządzenia jest dopuszczalne i w konsekwencji nie stanowi naruszenia dóbr osobistych pracownika, a to z uwagi na przykładowe wyliczenie dokumentów podlegających gromadzeniu w części B akt osobowych pracownika, podczas gdy przeciwna linia orzecznicza (pominięta w wywodach zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]) zakłada, że przepisy ww. rozporządzenia określają wyraźnie, jakie dokumenty mogą być przechowywane w aktach osobowych pracownika, uznając jednocześnie, że inne - niewymienione – w rozporządzeniu dokumenty, takie jak „pisma ostrzegawcze” czy innego rodzaju wyknięcia naruszenia obowiązków przez pracownika, nie mają prawa się w nich znajdować, co w konsekwencji – w ocenie skarżącego, a wbrew stanowisku Sądu drugiej instancji – winno prowadzić do konstatacji, że przechowywanie w aktach osobowych pracownika dokumentu stanowiącego „projekt wypowiedzenia umowy o pracę”, który nigdy nie stanowił przyczyny ustania stosunku pracy jest bezprawne, albowiem jest to dokument o bardziej doniosłych prawnie skutkach niż „pisma ostrzegawcze”, który również nie może zostać poddany przez pracownika sądowej weryfikacji w uregulowanym przepisami Kodeksu pracy trybie odwoławczym”.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Nie spełnia się pierwsza podstawa przysądu, gdyż sformułowana kwestia nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego. Sprowadza się do zwykłej wykładni i stosowania prawa w konkretnej sprawie. Istotne zagadnienie prawne nie może polegać na rozwiązywaniu kazusów dotyczących różnych sytuacji. Nawet rozwiązanie kazusu nie dowiedzie, że przedstawiono istotne zagadnienie prawne. Postawione pytanie silnie uwarunkowane jest sytuacją powoda w jego sprawie, dlatego właściwa w takim przypadku jest podstawa przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Do tej podstawy przysądu skarżący nie odwołuje się i nawet hasłowo nie twierdzi, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Gdyby zaś w tym przypadku przyjąć istotne zagadnienie prawne, to funkcja tej podstawy przysądu stałaby się bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne nie miałoby granic. Ujęcie we wniosku spornego problemu w ogólne sformułowania nie zmienia oceny, że odpowiedź sprowadzałaby się do konkretnego rozstrzygnięcia. W pytaniu wniosku skumulowano wiele różnych kwestii. Najistotniejsza to naruszenie dobra osobistego, a wtedy znaczenie ma określona sytuacja, czyli dobro chronione oraz bezprawie albo działanie w granicach prawa. W sprawie ustalono, że działanie pozwanego było zgodne z prawem i punktem ciężkości w tej ocenie nie było „przechowywanie” w aktach osobowych powoda projektu wypowiedzenia umowy o pracę bez jego zgody. Punktem odniesienia było żądanie Komisji Nadzoru Finansowego skierowane w odrębnym trybie (art. 11 ust. 5 ustawy z 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym). Ujmując inaczej, nawet gdyby próbować nadać pytaniu walor uniwersalny, to odpowiedź może być negatywna albo pozytywna, gdyż samo pytanie ujawnia wiele elementów zmiennych (ważących), które same w sobie wymagają wpierw samodzielnej oceny, stąd w efekcie końcowym nie jest uprawnione założenie, że możliwa jest tylko jedna (wyłączna) odpowiedź. Przedmiot istotnego zagadnienia prawnego nie może być więc redukowany do oceny rozstrzygnięcia w konkretnej sprawie, a do tego w istocie sprowadzałaby się odpowiedź. Wykładnię i stosowanie prawa Sąd Najwyższy ma na uwadze przy rozpoznawaniu podstaw kasacyjnych, natomiast podstawy przysądu jurystycznie różnią się szczególnie od zwykłej wykładni prawa. Niezależnie od tej zasadniczej oceny, istotne zagadnienie prawne powinno występować w sprawie. Z zaskarżonego rozstrzygnięcia wynika, że znaczenie

miała rzeczywista (obiektywna) wartość informacji udzielonej KNF, która w pełni została zweryfikowana w oparciu o szereg dowodów. Wypowiedzenie umowy nie doszło do skutku i nie miało znaczenia jako oświadczenie woli (było tylko projektem).

Natomiast druga podstawa przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) nie spełnia się dlatego, że nie ma rozbieżności w orzecznictwie, w stopniu, który uzasadniałby jego ujednolicenie. Wówczas niejako z urzędu zostałaby wywołana uchwała składu powiększonego Sądu Najwyższego. Nie można podzielić stanowczej tezy wniosku, iż część orzecznictwa sądowego przyjmuje, że: przechowywanie w aktach osobowych pracownika innych dokumentów niż wymienione w punktach od a) do l) przepisu § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia jest dopuszczalne i w konsekwencji nie stanowi naruszenia dóbr osobistych pracownika ...”. Skarżący odwołuje się w tym zakresie do wyroku Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2002 r., I PKN 249/01. Jednak w tym orzeczeniu nie postawiono tak szerokiej tezy, czyli o dopuszczalności przechowywania w aktach osobowych pracownika wszelkich (innych) dokumentów nie wymienionych w § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia. Wyrok ten odnosi się tylko do notatki o zachowaniu, dotyczącej przyczyn powstania konfliktu pomiędzy pracownikami. To orzeczenie mieści się w granicach wykładni prawa, którą Sąd Najwyższy łączył ze zwrotem „w tym”, użytym w przepisie. Z wyroku tego nie wynika również teza, że pozostawienie w aktach innego dokumentu nigdy nie będzie naruszać dóbr osobistych pracownika. Skarżący nie może też zasadnie twierdzić, że istnieje „przeciwna linia” orzecznicza, gdyż w wyrokach Sądu Najwyższego z 23 października 2010 r., I PK 105/10 i z 16 czerwca 2011 r., I PK 222/10 nie stwierdzono kategorycznie, iż przepisy rozporządzenia zakazują, czyli wykluczają przechowywanie w aktach osobowych jakichkolwiek innych dokumentów. Wyroki w tych sprawach (I PK 105/10 i I PK 222/10) dotyczyły pism ostrzegawczych, a więc nie projektu wypowiedzenia umowy o pracę albo notatki o zachowaniu pracownika. Odmienny był też zasadniczy przedmiot sporów w tych sprawach, czyli ochrona dóbr osobistych (I PKN 249/01) i roszczenia na tle wypowiedzeń umowy o pracę (I PK 105/10, I PK 222/10). Sprawy wskazane we wniosku, w których orzekał Sąd Najwyższy nie są więc tożsame. Innymi słowy nie ma „przeciwnej linii orzeczniczej”, która trzymałaby się bezwzględnie tezy, że inne –

niewymienione – w rozporządzeniu dokumenty „nie mają prawa się w nich znajdować”. Oczywiście nie ma w tym zakresie dowolności po stronie pracodawcy, stąd punkt odniesienia został określony w rozporządzeniu. Przepisy rozporządzenia są jasne gramatycznie. Ustalanie obowiązującej normy prawnej na tym gruncie nie wykracza poza zwykłą wykładnię prawa. Inne dokumenty niż *extenso* wymienione w rozporządzeniu nie muszą świadczyć od razu o ekscesie pracodawcy, a tym bardziej o naruszeniu prawa w aspekcie spornego przedmiotu sprawy. Zwrócono na to uwagę w sprawie objętej skargą. Skarżący niezasadnie stawia znak równości między „pismami ostrzegawczymi” i „projektem wypowiedzenia umowy o pracę”. Resumując rozbieżność orzecznictwa warunkuje taki sam (rzadziej zbliżony) stan faktyczny, ten sam przepis oraz taki sam przedmiot sporu. O rozbieżności w orzecznictwie nie świadczą więc wyroki Sądu Najwyższego wskazane we wniosku i wyrok Sądu Apelacyjnego w tej sprawie. Natomiast odmienne rozstrzygnięcia Sądów pierwszej i drugiej instancji w tej samej sprawie nie składają się na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Ustrojowo sąd drugiej instancji może orzec inaczej niż sąd pierwszej instancji.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. oraz § 6 pkt 7, § 11 ust. 1 pkt 2 i § 12 ust. 4 pkt 2 (stosowanego odpowiednio do odpowiedzi na skargę kasacyjną) rozporządzenia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.